

1928

G O S P O D A R

Št.17

Ali je kmečki stan v naši državi prezadolžen.

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak.

Lansko leto za časa volitev v narodno skupščino so nekateri kandidati v Srbiji začeli govoriti o prezadolženosti kmečkega stanu in objubljeni, da bodo kmečki stan osvobodili dolgov. Ta demagogija se je nadaljevala i po volitvah in je njej pripisovati dejstvo, da so poslanci N. Petrovič, dr. Tupanjanin, Jos. Predavec in Kosta Timotijević izdelali posebne zakonske načrte o razdolževanju kmečkega stanu.

Nasiane vprašanje: ali je kmečki stan pri nas prezadolžen in ali je res kmet v Srbiji najbolj zadolžen. Po uradnih podatkih kmetijskega in trgovskega ministristva znašajo vsi kmečki dolgovi dve in pol do tri milijarde dinarjev, dočim znaša po računih narodno-gospodarskih strokovnjakov letni dohodek kmetijstva 30 milijard dinarjev.

Te številke jasno pričajo, da ne moremo govoriti o prezadolženosti, ako znašajo dolgovi komaj eno desetino letnega dohodka kmetijstva. Od treh milijard skupnih dolgov odpade po podatkih denarnih zavodov na Srbijo samo pol milijarde Din, iz česar sledi, da ni kmet v Srbiji najbolj zadolžen. Pač pa znaša povprečna obrestna mera v Srbiji 40 odstotkov, znano je, da zahtevajo mnogi oderuhi 50 odstotkov, tudi sto odstotne obresti za posojen denar. Zato moramo pravilno in pravično ugotoviti, da obstoji v Srbiji, Črnigori, Bosni in Hercegovini. Kreditna kriza se javlja v tem, da ne more dobiti kmet *ecnega*, kratkoročnega osebnega kredita v svrhu kmečkega obrata.

Zakaj mora srbski kmet plačevati 40 do 50% obresti?

Vzroki kreditne krize v Srbiji, kjer res cvete oderušstvo, o katerem v Sloveniji ni več duha ne sluha, so mnogoteri.

Kmetu se po trgovskem zakonu otežkoča dobiti denar na menico. V zakonu o likvidaciji moratorija iz l. 1920. se določa, da od dneva, ko začne poslovati kmetijska banka, kmetje sploh ne morejo več dobiti meničnih posojil in njih obveze po menicah nimajo niti vrednosti navadnih pogodb. Po zakonu se določa najvišja obrestna mera za posojila, katera s provizijo vred ne sme biti višja ko 12 odstotkov. Neugodno za izposoditev cenene denarja je vplival § 471 srbskega zakona o civilnem pravem redu, kateri določa, da kmet ne more prodati hiše in gotovega dela posestva ter orodja. Povrh tega pa zahtevajo razni zastopniki naroda, da se uvede moratorij, to je odlaganje plačanja kmečkih dolgov ali slične uredbe. Vsi ti vzroki so povzročili pretirano visoko obrestno mero za kmečke dolgove v Srbiji in nekaterih drugih pokrajinah, ker so navedene omejitve imele kot posledico, da so se posojila dana kmetom v Srbiji smatrala kot negotova, da

so se upniki bali, da pridejo kedaj ali vsaj v doglednem času do plačila. Radi tega niso hoteli dajati posojil kmetom, ki so vsled tega bili prisiljeni iskati pomoči pri sderuhih.

Največja nesreča za vse te kraje pa je, da nimajo dovolj razvitiga denarnega združništva in da razpolagajo obstoječe kreditne zadruge z neznatnimi denarnimi sredstvi. Uspeh našega združništva v Sloveniji je, da znaša obrestna mera za posojila povprečno 7 do 9 odstotkov, dobe se posojila tudi po 6.5 in 6 odstotkov, dočim znaša ista v Srbiji povprečno 40 odstotkov.

Predlogi za ozdravljenje kreditne krize.

Poseben odbor v narodni skupščini je proučeval načrte zakonov poslancev N. Petroviča, dr. Tupanjanina in Jos. Predavca. Poljedelski minister je obljubil, da bo dal vprašanje kmečkih dolgov, odnosno kreditne krize, temeljito proučiti ter da bo sam predložil narodni skupščini primeren načrt zakona. V to svrlo je sklical poljedelski minister na dan 19. junija posvet strokovnjakov, pravnikov, zastopnikov državnih in zasebnih denarnih zavodov ter kmetijskega združništva), katerim sta se predložili dve vprašanji: 1. ali je v obče potrebna rešitev vprašanja kmečkih dolgov na nek poseben način in 2. ako je to potrebno, na kateri najrazumniji način bi se dalo to vprašanje rešiti in sicer tako, da se stvarno pomaga kmetu, a da se ne oškodujejo interesi upnikov niti interesi javnega državnega kredita.

Posvetovanje je otvoril sam kmetijski minister, nastopili so najodličnejši strokovnjaki iz cele države ter odkrito kritikovali zakonske načrte o razbremenitvi kmečkega stanu, ki so se predložili narodni skupščini iz demagoških ozirov, kateri se ne ozirajo ne na obstoječe razmere kmetijstva v celi državi, ne na resnične potrebe kmetijstva. Po izjernih govorih se je soglasno sprejela resolucija, v kateri se ugotavlja, da prezadolženost kmečkega stanu ne obstoji ter so radi tega nepotrebna *izredna* zakonska sredstva. Nadalje se priznava, da v večjem delu države kmetijstvo nima na razpolago za svoje potrebe dovoljno ugodnega kredita. Zato se morajo istemu preskrbeti čim ceneljši kreditni viri. Direkcija za kmetijski kredit v tesnem sodelovanju z obstoječimi kmečkimi kreditnimi organizacijami naj dobi od države po zakonu določena denarna sredstva, povrh pa še sredstva Državne hipotekarne banke, četudi bi se moralo začasno ustaviti dajanje posojil v svrhu stavne delavnosti v mestih. Opravičeno se more zahtevati, da dajo Narodna banka in poštna hranilnica sredstva za svobodno preureditev kmečkih meničnih dolgov. Poudarja se nadalje, da je potrebno, ako hoče direkcija za kmetijski kredit ugodno rešiti poverjeno ji nalogo, da se v zakonu o kmetijskem kreditu izvrše gotove spremembe. Zahteva se obenem pospešitev organizovanja dolgoročnega in hipotekar-

nega kredita. Posebej se na koncu resolucije naglašja, da treba dati kmetu popolno kreditno sposobnost in gospodarsko svobodo, a nevarnost oderušstva pobijati s posebnimi zakonskimi določbami.

Resolucija, pri kateri so sodelovali najuglednejši gospodarski strokovnjaki, ki so vprašanje kmečkega kredita stvarno pretresali, popolnoma odgovarja stališču, katero je zastopal Jugoslovanski klub l. 1925., ko se je predložil zakon o kmetijskem kreditu. Ta resolucija tudi dokazuje, da je SLS koj s početka pravilno pojmovala vprašanje rešitve kreditne krize.

Zakaj so češplje črvice?

Zato, ker se nihče ne potrudi, da bi zatiral tega škodljivca. Saj še malokdo ve, odkod pride v češpljo in kam gre, ko zapusti plod. Mnogokrat pa vidimo, kako ljudje ravnavo, kadar jedo češplje. Ko pride na vrsto črviv plod, ga lahko miselno vrže proč ali ga pa razpolove, izbrskajo »črva«, razjedejo češpljo pa povzijejo z odpadki vred, ki jih je na debelo okoli koščice. Tako se ta škodljiva zalega varuje, da pride na varno — v zemljo, kjer se neovirano razvija.

Črvice češplje se poznajo že od zunaj, ker so mehkejšje nego zdrave in imajo poleg peclja ali pod njim luknjico. Tudi so prej zrele in prav rađe popadajo na tla, ako drevo potresemo, dočim se zdravi plodovi še trdno drže. Na tleh zleze »črv« iz ploda, se zarije v zemljo, kjer se zabubi in preživi zimo v zapredku. Šele na pomlad se preobrazi in julija meseca izleti iz bube majhen, nežen metuljšček — češpljev zavijač Podnevi je skrit, da ga je jako težko opaziti. Zvečer pa oživi in obletava češpljevo drevje. Tu polaga po eno jajčce na posamezne še nerazvite plodove. Kmalu pa izleže iz jajčeca prav mala gosenčica »črv«, ki se takoj napoti k peclju in se odondot zavrti v plod do kaščice. Tam potem razjeda meso, prazen prostor za seboj pa napolnjuje s svojimi črnimi, gnusnimi odpadki. Ako ima srečo, da je nič ne pokonča (to srečo imajo pri nas vse, razen tistih, ki jih požro prešiči, ako zaidejo v tem času pod češplje), zleze, ko je dozorela, v zemljo. Tu in tam obvisi katera tudi na drevesu in zaleze namesto v zemljo v kako razpoko. Nadaljni razvoj se torej vrši v zemlji pod drevjem ali tudi na drevesu, kakor je bilo povedano že prej.

Tea škodljivca je pri nas mogoče uspešno zatirati skoro edino na ta način, da skrbno otrešamo in pobiramo črvice češplje in jih uporabljamo tako, da gosenice iz njih ne pridejo več na dan. Dokler so češplje še negodne, je najbolje, da jih mečemo v kako posodo v vodo, ki smo ji dodali nekoliko arborina. Ko so pa plodovi toliko razviti, da so užitni, jih pa lahko na kak način uporabimo, da se gosenice v njih zamorijo. Seveda, za jed ali za sušenje niso. Kvečjemu bi bile za žga-

nje. Kadar uporabljamo posamezne črvice češplje, jih razpolovimo in takoj uničimo gosenico. Ko bi vsi sadjarji, ki imajo češpljevo drevje, tako ravnali, bi se v nekaj letih popolnoma iznebili te hude nadloge.

Kjer goje češplje na obdelani zemlji, si pomagamo na ta način, da v jeseni zemljo pod drevjem precej globoko obrnejo. Tako pridejo zapredki z gosenicami na vrh, kjer jih uniči zima.

Po južnih krajih naše države, kjer je češplja najvažnejše sadno drevo, spuščajo na jesen in zimo v nasade prašiče, ki zemljo prerijejo in zavijačene gosenice pokončajo. Nekaj zavijačevih gosenic tudi zadenemo, ako češpljevo drevje skrbno snazimo in mažemo, oziroma škropimo z arborinom.

Prav isti škodljivec dela škodo tudi na vseh slivah. Opazoval sem letos prilično slivo (velika zelena renklot), ki je imela čez 100 plodov, med katerimi pa ni bilo niti deset zdravih, vse drugo je bilo pa črivo. Iz črvihih plodov se cedi večkrat tudi neka smola (gumi).

Kako ne bi smeli ravnati z živino?

Kadar oboli našemu kmetovalcu živinče, je potrta vsa družina ter boječe hodi okrog živali. Neugodnosti so takoj, dasi morda bolezen ni nevarna: krave izgube mleko, uprežne živine ne moremo zapreti. Če pa nastopijo nesreče, nenavadni porodi pri živini ali hujše obolenosti, ko je treba nujne pomoči, takrat begajo ljudje okrog in tarnajo. Ni čudal! Ako pogine žival, je to udarec za malega človeka, ki ga ne preboli kmalu. Velikokrat pride gospodarstvo malega ali srednjega obsega v veliko nevarnost, če pogine ena žival, ali če se take nezdode ponovijo, kar se prav rado zgodi, saj sledi eni nesreči rada druga.

Dostikrat sem razmišljal o takih prilikah, kaj je vendar vzrok temu zlu, da pogine toliko živali vsako leto. Vsled razmišljanja, ugibanja, povpraševanja in opazovanja pa sem prišel tolikokrat do sklepa: mnogih nesreč pri živini so krivi ljudje sami. Saj je le preveč živinorejcev, ki ne poznajo najosnovnejših pojmov o vzrokih živalskih obolenj ter ne znajo preprečiti istih. Tudi iščejo ljudje vzroka boleznim vse drugod, le ne tam, kjer ga je najti. Preveč je še ljudi, ki menijo, da je za žival vse dobro, bodisi hlev, krma in krmljenje, oskrba in ravnanje.

Kadar bo sleherni kmetovalec vedel in tudi upošteval, da žival potrebuje za

Varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici v Ljubljani, poleg hotela 'Union'. Obrestovanje najugodnejše. Posojila proti vknjižbi na posestva, prot ooroštvu i. t. d.

pravilno in hitro rast, za zdravje in donos koristi ter odpornost proti boleznim živali, zračne in svetle hleve, zadostno množino dobre, zdrave krme, čiste vode, snage in reda, takrat bodo bolezenski pojavi pri živini mnogo redkejši. Vsak kmetovalec se mora zavedati, da se je mnogo lažje boleznimi obvarovati, kot isto ozdraviti.

Ni moj namen, žaliti koga, toda reči moram, da smo v tem pogledu daleč za naprednejšimi živinorejci drugih držav. Tudi pri nas je mnogo kmetovalcev-zivinorejcev, ki ne delajo sramote svojemu sta u. Le premnogo ljudi se pa ne zaveda, da je živina naš največji dobrotnik ter ne ravnajo z njo kot zasluži, če hočemo govoriti o umni živinoreji.

Pojdite v kak hlev — smilila se vam bo živina. Namesto zdravih, zračnih, svetlih, pozimi toplih, poleti hladnih hlevov, boste videli temačne in zatohle luknje. Namesto velikih oken, majhne, a še te zamazane in zabite, da ne more noben solnčni žarek prodreti v hlev. Ljudje se pa ne zavedajo, da je solnce najboljši zdravnik, ki omeji ali uniči brezštevilno bacilov, ki se prosto gibljejo v takem zraku, iskajoč primerne kraja, kjer bi pričeli svoje mori no opravilo. Naši hlevi so le prepogosto gnezdišča bacilov. V hlevu vlada polumrak, stene črne, zamazane in vlažne, pajek prede v kotu. Betonskih tal ni in ne gnojnične jame. Iz gnoja, ki se ne odstrani čisto, se dvigajo strupeni plini in žgo ter dražijo v poletni vročini žival v očenest sluznice in nosnice. V zatohlem, polmračnem, skvarjenem zraku, kjer se nahaja polno ogljenčeve kisline, v gnoju in gnojnicah stoje žalostni jetniki priklenjeni k jaslom. Ali se ne čudite, da ne pogine živine še več?

Krmljenje je mnogokrat brez smisla in preudarka. Kar je pri rokah, to se poklada živini. Poleti sparjena in ovenela zelena krma, pozimi plesniva slama in premalo suho seno. Ali pomisli kdo, kaj in koliko potrebuje žival redilnih snovi v krmi, beljakovin, tolišč, oglj. hidratov za rast, tvorbo mesa, masti in mleka in življensko moč? Ne, o tem se malo misli pri nas. Ali se pri takem krmljenju čudite, da žival napaja, si pokvari prebavila it. d. Pravilno krmljenje je umetnost ter se moramo važnosti tega opravila dobro zavedati, če hočemo, da se nam živinoreja izplača.

Ni vseeno, v kakšne namene jediš in kaj iš živino! Drugače moraš krmiti žival, ki jo rediš za pleme kot ono, ki jo hočeš jesti za meso ter zopet drugače ono, od katere hočeš imeti dosti dobrega mleka. O tem bi se, dalo dolgo in široko pisati, pa o tem morda o priliki. Kakor človek težko je in mu ne teknejo nezabeljene jedi ter je takoj lačen, prav tako je tudi z življo, ki ne dobiva v krmi beljakovin, tolišč, oglj. hidratov, v zadostni množini. Če ne dobiva teh v zadostni množini, žival hujša in postane mršava, ker porabi ono mast s sebe, ki si jo je napravila preje. Opazujte dobre mlekarice, ki hujšajo no oteletit. One ne dobivajo v zadostni množini redilnih snovi, pa porabljajo za tvorbo mleka svojo maščobo.

Koliko je kmetovalec, ki bi v slednjem dnevu očistili živino prahu in ne-

Vabilo na izredni občni zbor

Krekove posojilnice v Mariboru, r. z. z. n. z. — ki se vrši dne 14. septembra t. l. ob 15. uri v prostorih Zadrzne Gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6, s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo nadzorstva. - 2. Volitev načelstva in nadzorstva. - 3. Slučajnosti. — Ako bi občni zbor ob navedeni uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki veljavno sklepa brez ozira na število udeležencev. Nadzorstvo.

snage? So, toda redki! Tudi žival potrebuje čiste kože, skozi katero izloča strupene, izrabljene snovi, ki so škodljive zdravju, posebno dihanju. Zaprite neprodušno gotovo površino kože, pa nastopi smrt! Če živini ne osnažimo kože, je močno ovirano izločanje škodljivih snovi, dihanje ter prožnost kože. Kot pri človeku, velja tudi za živino, da je snaga in red pol življenja.

Vrhu vsega je videti pogosto, kako suroveži pretepajo živino bodisi v hlevu ali pri vozu. Kolikokrat se zgodi, ko žival v poletni vročini muka od žeje ter prosi vode, a jo surovi človek pretepa, namesto da bi ji dal vode. Pogosto nalagajo vprežni živini preveč, da ne more speljati pretežkega tovora; mesto da bi odložili, jo neusmiljeno pretepajo. V tem pogledu bi morala tudi oblast bolj strogo nastopiti s kaznijo proti surovežem, ki trpinčijo žival. Tudi v šoli bi se dalo marsikaj doseči v tem oziru. Mladina naj se navaja lepo ravnati z živalmi in imeti usmiljenje do njih. Vem, da mnogi učitelji ne store v tem smislu vse, kar bi lahko.

Dokler ne odpravimo vsaj teh naštetih napak, tudi ne moremo govoriti o umni živinoreji. Dobite v hlev kravo najboljšega pasme, mlekarico, ki daje veliko dobrega mleka; toda če ne boste ravnali z njo lepo in pravilno, bo že njeno potomstvo pokvarjeno. Izbirajmo od najboljših krav najboljša teleta — bodimo strogi v tem — krmino živino pravilno, skrbimo za dobre hleve in izboljšala se bo naša živina ter dosegla v vseh lastnostih vrednost one v drugih državah.

Najboljše, najprijetnejše, najzanesljivejše

sredstvo za čiščenje ZELODCA in ČREV za OTROKE in ODRASLE je:

PRAŠEK

MAGNA
PURGA

ker čisti brez BOLEČIN — je prijetnega okusa ter obnem o- svežuje in desinficira ZELODEC in ČREVA in s tem preprečuje težja obolenja.

Ako redno jemljete po vsakem obedu na žlici noža v pol šake vode prašek MAGNA. Vam pospešja prebavo in preprečuje tr-lovratno ZAPRTJE.

OSTRANJUJE

preobilno kislino v želodcu, neprijeten duh iz ust pehanje, vzdigovanje, gorečico.

ZDRAVI

katar ZELODCA, katar ČREV, bolezn JETER, krče v želodcu, hemerolide, tvore v želodcu.

Dobite ga v vseh lekarnah: 1 zavoj s točnim navodilom 4 Din ali naročite na naslov: LABORATORIJ »ALGA«, SUSAČ. Tvorilnica milača št. 45 in priložite plamno 10 Din v znakah za Zavoj.

Kmetijska razstava v Ljubljani.

Letošnja prireditev Ljubljanskega velesejma »Ljubljana v jeseni« je posvečena v glavnem jubilejni kmetijski razstavi Kmetijske družbe za Slovenijo v proslavo 160 letnice njenega obstoja. Razstava je bila otvorjena v soboto dne 1. septembra pod častnim predsedstvom oblastnega predsednika gospoda dr. Natlačena po slavnostnem govoru predsednika Kmetijske družbe gospoda Sancina.

Glavni odbor jubilejne kmetijske razstave pod predsedstvom ravnatelja Kmetijske družbe g. ing. Laha, je priredil to razstavo v treh paviljonih in sicer strokovno-poučni del v paviljonu K, sadni, vrtarski, vinarski, mlekarški in čebelarški oddelek v paviljonu G, in kmetijske stroje v paviljonu F. Izredno poučen in zanimiv je paviljon K, v katerem je nanizano toliko znanstvenega materiala, da potrebuje posetnik več ur, da si ga more dodobra ogledati in proučiti. Tu so v prvi vrsti razstavile naše kmetijske šole na Grmu, v Mariboru in v Št. Juriju pri Celju in pokazale ustroj posameznih zavodov. Nasproti so se pa postavile naše gospodinjске šole, pred vsemi njih matica Kmetijsko-gospodinjška šola Kmetijske družbe v Marjanišču v Ljubljani. Zastopano je tudi združenstvo za primerno statistiko. Izredno zanimiva pa je kmetijska statistika, ki nam pokaže posestno stanje našega kmetijstva, predvsem pa razne kulture, ki se gojijo v Sloveniji. Zelo poučno je stanje žitnih kultur, razdeljeno po posameznih okrajih v številkah in v klasju pšenice, rži, ječmena in ovsu. od katerih vsak klas pomenja 100 ha obdelane zemlje z dotično kulturo. Statistika sejmov kaže, da imamo v Sloveniji mnogo preveč živinskih in kramarskih sejmov, ki donajajo kmetu ne toliko koristi, kolikor zrupe, ki je označena z 6 milijoni dinarjev na leto; to pomenja, da zgubijo naši kmetje vsled prepogostega in brezpotrebne posečanja sejmov vsako leto okrog 6 milijonov dinarjev.

Zgodovinski oddelek kmetijske družbe je zbral razne stare listine, staro literaturo kmetijske družbe in vse kmetijsko-strokovne časopise, ki so izhajali v Sloveniji. Naravnost čuditi se je, da smo imeli dosedaj Slovenci že 33 kmetijskih strokovnih časopisov, kar pomenja, da naš narod zelo pridno čita strokovno literaturo. Slovenska kmetijska literatura sega nazaj v 18. stoletje in je tu zbrano vse, kar je bilo dosedaj v tej panogi izdano.

V oddelku za poljedelstvo so razstavljeni pridelki predvsem žita, fižola in krompirja, ki dokazujejo, da se naše poljedelstvo precej dviga, tako glede kakovosti kakor tudi glede množine proizvodov. Razstavljeni so tu večinoma od kmetov žita, ki jih tako lepih pred 10 leti v Sloveniji ne bi mogli najti. Potom odbire, potom boljšega obdelovanja zemlje in oskrbovanja rastlin, se je dosegel velik napredek v tem oziru. Semenogojška postaja v Beltincih ima krasno razstavo žita, ki ga je v zadnjih letih vzgojila na

svojih zemljiščih. Dokazala je, da se s pravilno odbiro domačih vrst da doseči izredno visoke pridelke in sicer štirikrat toliko, kakor se navadno prideluje na kmečkih njivah. Pridelki od 35 do 40 stotov na hektar tukaj niso redki in to predvsem z domačim žitom, ki se v splošnem kaže bolj trpežno in bolj rodovitno nego tuje vrste, ki so vpeljane od drugod. Nekaj posebnega je poizkus botaničnega inštituta ljubljanske univerze, križanja pšenice in rži, ki sicer nima praktičnega pomena, vendar je kot znanstveni poizkus precej interesanten.

Oddelek za živinorejo nam poda nekoliko statističnih podatkov o razširjenju naših govejih pasem v Sloveniji, kakor tudi razvoj konjereje. Poučne so tudi slike, ki kažejo zanemarjene in pravilno gojene živali. Planinska karta Slovenije ima narisane vse planine naših gora in obenem tudi koč, staje in zavetišča, ki so tam zgrajene.

Oddelek za umetna gnojila kaže zanimivo statistiko o njih uporabi od prevrata sem in kako hitro raste zanimanje za to sredstvo za pospeševanje pridelkov.

Zvinozdravništvo je razdeljeno v pokovsko šolo, bakteriološki zavod, mestno klavnico, tržno nadzorsivo in splošno veterinarstvo s slovensko veterinarsko literaturo.

Razstava plemenskih konj.

V nedeljo se je vršila na velesejmskem prostoru razstava plemenskih konj, ki je pokazala, kako izborne konje goji Slovenija. Zastopane so bile vse konjerejske pokrajine Slovenije in konji, ki so jih prignali na razstavo naši domači konjerejci, so vzbujali splošno pozornost.

V prvi skupini so bile kobile z žrebci, in sicer 4 toplokrvne in 12 mrzlokrvnih. Z zlato kolajno je bila odlikovana 6-letna »Lady«, polkovnika Nedeljkovića. Najvišja nagrada v znesku 500 Din je pa bila priznana 7letni »Luci« Cvetka Zorka iz Družinske vasi.

V drugi skupini so bile tri- in štiritletne plemenske žrebice, in sicer 7 toplokrvnih in 9 mrzlokrvnih. Z zlatimi kolajnami sta bili odlikovani »Noni« Ivana Laheta iz Št. Jerneja in »Erika« Ivana Souvana iz Volčjega potoka.

V tretji skupini so bile dveletne žrebice. Prignanih je bilo 5 toplokrvnih in 5 mrzlokrvnih. Trem so bile priznane srebrne kolajne, trem bronaste, šestim pa diplome. Najvišjo nagrado v znesku 450 Din je dobila »Gidra« Ivana Fabjana iz Dol. Gradišča.

Četrto skupino so tvorile enoletne žrebice. Bilo je 5 toplokrvnih in 6 mrzlokrvnih. Z zlato kolajno je bila odlikovana »Dana« art. kapetana Radomira Stojanovića iz Ljubljane, najvišjo nagrado pa 500 Din in srebrno kolajno ter diplomu pa sta dobili »Fuksa« in »Liska« Janeza Susmana iz Strahomerja.

V peti skupini so bili žrebci, 9 toplokrvnih in 5 mrzlokrvnih. Z zlatimi kolajnami sta bila odlikovana »Gidran« dveletni žrebec Frana Pinnara iz Ostroga in štiritletni »Zdralin« kapetana Rad. Stojana

60 milijonov dinarjev

PODPORE ima pričakovati Slovenija (ljubljska in mariborska oblast) po svojih članih »Ljudske samopomoči« v Mariboru, ko bo šlo družstvo 10.000 članov, katero število bo kmalu doseženo. Kdor se torej ni član tega prekoristnega društva, naj zahteva še danes brezplačno pristopno izjavo. »Ljudska samopomoč«, Maribor, Aleksandrova 45.

noviča iz Ljubljane. Najvišjo nagrado po 500 Din je komisija priznala prvemu.

Zelo zanimivo skupino so tvorili izraziti gospodarski in jahalni konji. Šest jih je bilo odlikovanih z zlatimi kolajnami. Najvišjo nagrado po 500 Din je dobila noriška kobila »Berga« Jakoba Skoka iz Mengša. Razen tega so bili na razstavi tudi vsi oblastni žrebci iz žrebčarne na Selu.

Skupno je bilo prignanih 90 konj, priznanih 14 zlatih, 20 srebrnih, 12 bronastih kolajn in 43 diplom. Za nagrade je bilo razdeljenih 17.260 Din.

Mlekarska razstava.

Udeležba sirarn in mlekarn na letošnji Kmetijski razstavi je precejšnja, kar je znamenje vedno večjega zanimanja od strani naših mlekarskih organizacij. Tudi kakovost sira in masla je letos pri posameznih mlekarnah nekoliko boljša, v splošnem pa so sirarne poslale na razstavo premlado blago, vsled česar je splošna kvalifikacija ravno z ozirom na nedozorelost sira slabjša nego, je bila lani. Priporočati je sirarnam, da si prihodnje leto za tako razstavo prihranijo večje število starejšega dobro zorenega sira, da bo lahko ocenjevalna komisija dognala zboljšanje našega v splošnem zelo dobrega izdelka. Ocena sira je izpadla v splošnem tako. Med prvovrstno blago je šteti sir iz Logatca, potem Blok pri Cerknici, od Osrednjih mlekarn v Ljubljani in od Mlekarske družbe v Češnjici. Ocenitev posameznih sirov in masla se objavi pozneje. Glede masla je omeniti, da je prvo darilo odnesla Osrednja mlekarna. Imamo pa tudi med drugimi mlekarnami izvrstno blago, ki se lahko kosa z najboljšim čajnim maslom danske vrste.

Polhove kože kupuje in prodaja.

L. ROT, LJUBLJANA — Mestni trg 9.

Suhe gobe

Kupuje
SEVERKO
Ljubljana

Kupci smo tudi za:
deteljno seme, fižol,
proso, kumno, laneno
seme, travna semena,
mravljinčna jajca, borovnice i. t. d.

Edino najboljši šivalni stroji in pletilni švic. „Dubied“ stroji ter kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca
Gritzner, Adler
Najnižje cene! Tudi na obrokel
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.
Pouk v vozeju brezplačno.
Večletna garancija.

Kako dvigniti naše kmetištvo.

(Gospodarska slika. Napisal Fr. Erjavec. Dalje.)

Da bi prišle vse te vodne zgradbe v pravi tek, bi bilo treba predvsem urediti vodogradbeno službo. Hidrografiji ali smotrenemu proučevanju vodnih razmer, ki je temelj vsem opisanim delom, posvečamo pri nas zadnje čase vedno manj pozornosti, zaradi tega bi bilo treba urediti v prvi vrsti to. Prav nič manj važno pa seveda ni tudi vprašanje tozadavnega sodelovanja države, oblasti, okrajev, občin in neposredno prizadetih zasebnikov, kajti jasno je, da je izvršitev večjih, v to panogo spadajočih del nemogoča brez tesnega sodelovanja vseh teh činiteljev. V to svrhu bo treba posvečati čim največjo pozornost v odnosa z drugam, ki so se po večini dobro obnesle. vse pa kaže, da bo glavno delo, kakor že v bivši Avstriji, ležalo tudi v sedanjih državah in manjša dela na oblastnih samoupravah, ki bodo morale sestavljati program in načrte za vsa ta dela ter organizirati kritje stroškov, naloga države bo pa v prvi vrsti denarno podpreti dela oblasti a v lastnem delokrogu vršiti največja dela (n. pr. regulacijo Drave in Save i. dr.), ki zadevajo koristi večih oblasti (v Sloveniji neurejena Sava ogrožna n. pr. v prav znatni meri tudi njeno območje v zagrebški oblasti). V to svrhu nujno potrebujemo zakona po vzoru bivšega avstrijskega drž. melioracijskega zakona iz l. 1909., ki je vzorno urejal to sodelovanje. Razen tega je pa neobhodno potreben tudi nov vodopravni zakon za vso državo in za obe slovenski oblasti, ker je sedaj na Kranjskem veljavni iz l. 1872. (drž. iz l. 1869.) že davno zastarel, novi iz l. 1913. pa žal ni nikoli stopil v veljavo. Sedanjí običaj, da se trgajo iz celokupnosti tega vprašanja posamezni delci in rešujejo z raznimi odredbami, nikakor ni stvari v prid, izvemši seveda večja melioracijska in regulacijska dela, ki so se že poprej izvrševala na podlagi posebnih zakonov.

Dalje bi bilo prijavnih delih omeniti še zgraditev in vzdrževanje potrebnega cestnega in železniškega omrežja, ki ima jako velik vpliv na vrednost kmetijskih pridelkov in ceno potrebščin. Vprašanje cest smo imeli pred vojno urejeno že jako dobro, zato so bile naše ceste povečini tudi vzorne, toda v povojnih letih je vladajoči centralizem povzročil na tem polju ogromne škode, ki jih še dolgo ne bo mogoče popraviti. Nepotrebno je navajati vse številne ceste in mostove, ki bi jih bilo treba zgraditi na novo, popraviti ali pa preložiti, ker čuti to prebivalstvo vsakega kraja samo že dovolj močno, pač pa treba povdariti, da se tudi v tem pogledu sedanje razmere najbrže ne bodo izboljšale, če ne vzamejo tega vprašanja v roke oblasti in bodoče okrajne samouprave, katerim naj bi prepustila država s primernimi podporami vred tudi skrb za vzdrževanje državnih cest. Zadeve cest urejuje prav dobro novi Kranjski dež. zakon iz l. 1911., kateremu naj bi se prilagodil še štajerski (le dolžnosti občin glede vzdrževanja občinskih potov bi morale biti strožje očitane), a neobhodno je potreben primeren državni cestni zakon, ki naj bi upošteval predvsem tozadavne bogate in uspehe izkušnje v Sloveniji. Glede železnic, ki so stvar državne gospodarske politike, so pa slovenske potrebe in zahteve znane ter moremo biti z dosedanjimi uspehi na tem polju tudi zadovoljni. Dobili smo namreč po prevratu že prekmursko železnico, resno se pripravlja zveza Rogatec—Krapina in Kočevje—Vrbovsko, nadaljine najpotrebnejše zveze bi bile za St. Janž—Sevnico, Črnomelj—Vrbovsko in Kranj—Kamnik—Polzela.

Končno pri javnih delih nikakor ne smemo prezreti tudi elektrifikacije Slovenije, ki je neizmerne važnosti tudi za kmeta, ker mu daje razsvetljavo in gonilno silo. Tudi na tem polju je storil prevažne korake že bivši kranjski deželni odbor, ki je zasnoval obsežen načrt za elektrifikacijo Kranjske ter ga z zgraditvijo elektrarne na Završnici začel že tudi izvrševati.

Zal le, da je vojna to delo prekinila in da se pozneje ni več nadaljevalo. Slovenija ima zlasti na Dravi in na Savi (pa tudi skoro na vseh drugih svojih vodah) toliko vodnih sil, da bi z lahkoto preskrbela z električno silo ne le samo sebe, temveč tudi vso Hrvaško in Primorje. Treba je le, da se smotreno in velikopotezno nadaljuje s tem delom ter ne prepušča tega dragocenega našega imetja zasebni dobičkaželjnosti in majhnim podeželskim zadrugam, ki se morajo pogosto boriti z največjimi težkočami (te bi morda kazalo združiti ter jih uvrstiti v skupen enoten načrt). Elektrizacija bi morala biti bistveni sestavni del enotnega in smotrenega gospodarsko-političnega načrta vseh v poštev prihajajočih činiteljev (države, oblasti, okrajev, občin in večjih stanovskih korporacij), potem bi bilo upati, da bo v doglednem času svetila v vsaki naši kmetijski hiši cenejša električna luč nego je pa petrolejka in da bo mnogo kmetijskih del hitreje, boljše in cenejše opravil stroj iz domače strojne zadruge, nego se jih pa opravi danes z ročnim delom. Posebno važno bi bilo to za manjše kmete, ki se zaradi pomanjkanja živine danes ne morejo posluževati niti zastarelih strojev na pogon z živino. S tem bi bil pa končno podan še glavni temelj za čim večji razvoj naše industrije, ki je tolikega pomena tudi za našega kmeta, o čemer bomo pa govorili pozneje.

Kakor smo videli že iz prejšnjega poglavja, našega kmeta jako tarejo tudi sedanji neznosni davki. Teža in krivica sedanjega davčnega sistema je zlasti v tem, da so nekatere pokrajine, med katerimi je Slovenija na prvem mestu, silno preobremenjene v korist drugih pokrajin, da obstoja ogromna večina davščin iz posrednih ali indirektnih davkov in da se poraba državnih dohodkov ne vrši po pokrajinah v razmerju dajatev, temveč raje ravno v nasprotnem.

Ta ugotovitev nam potem sama od sebe narekuje smernice za reforme, ki bi bile nujno potrebne. Če hočemo vsaj kolikor toliko urediti naše gospodarstvo, moramo najprej točno ugotoviti državne potrebe in pri teh gledati, da dosežemo čim največ a s čim najmanjšimi stroški. To se doslej ni godilo, kajti glupi centralizem in strastno strankarstvo sta povzročila, da moramo vzdrževati pri nas vsaj za eno četrtino preveč uradništva in mnogo, mnogo preveč upokojencev, kar zahteva od ljudstva silnih žrtev. Neverjetno okorela ureditev vse naše uprave nam povzroča, nadaljne ogromne, a popolnoma nepotrebne stroške. Brez vpliva na višino državnih izdatkov niso končno tudi korupcija, podpiranje političnih strank v raznih prikritih oblikah itd. Skratka: smotreno, pametno, pošteno in pravično bi morali urediti predvsem vso našo upravo (ob tej priliki bi bilo potrebno tehnično in kmetijsko upravo* popolnoma ločiti od politične) in način državnega gospodarstva, s čemer bi se sedanje državne potrebe lahko z manjšale vsaj za eno četrtino, če ne še več. Če mora naš kmet zaradi neprimerno dražje nego njegovi tovariši v drugih državah (sladkor, petrolej za 100 %, vžigalice 400 % dražje nego avstrijski), je tudi umevno, da ne more z njim konkurirati v cenah pridelkov. To zmanjšanje je pri nas vsekakor potrebno tudi zato, ker smo v zadnjih letih že opažali, da smo se začeli bližati zaradi prevelikih dajatev oni nevarni višini preobremenitvi, ki se izraža v zmanjševanju porabe in dvigu cen nad povprečne svetovne cene, kar je znak nastopajoče splošne gospodarske krize, dočim je povečanje porabe znak splošne gospodarske okrepitve.

* Pod agrarno upravo naj bi spadalo: kmetijsko šolstvo in pouk, potvalni učitelji, sodelovanje pri gozdarstvu in urejevanju voda, izvrševanje zakonov o obdelovanju zemlje in prometu z zemljišči, kmetijska statistika, zemljiško posredovanje, melioracije, agrarne operacije, planšarstvo, umna kmetijstvo, boj proti škodljivcem, pospeševanje postranskega zaslužka, r-zstave, promet s pridelki, nabava potrebščin, pravno varstvo, kmetijski krediti itd., a uprava sama naj bi bila organizirana vzporedno s sedanjo politično.

Nagrobne spomenike

okvirje, bangaže, strešno opeko itd., nudi najceneje Fr. MEŽNAR, Ihan pri Domžalah, kamencementarna. - Istotam je HISA z vrhom in njivo naprodaj. Cena 15.000 dinarjev.

Fiobert puške

lovske puške, brovainge, samokrese, pištole za streljanje psov, topiče, zaloga lovskih in ribičskih potreščin ter umetalni ogeni. F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Šelenburgova ulica štev. 6.

Kupim vsako množino:

Arnikovo cvetje, lubje od žešminovih korenin, planinski in pljučni mah. - Odgovarja se le tistim, ki imajo blago že nabrano z navedbo množino Ant. Stergar - Kamnik